

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการป้องกันอันตราย จากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรชนเผ่าปกากะญอ บ้านแม่สาขนาเลา หมู่ที่ 9 ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว รายได้ของครอบครัว
2. ข้อมูลประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ ระยะเวลาในการสัมผัส ความถี่ ปริมาณการใช้ การแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การจัดหาอุปกรณ์ การเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย แหล่งความรู้ข่าวสาร การเคยได้รับการตรวจเพื่อหาสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกร และคำแนะนำการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของเกษตรกร ได้แก่ การปฏิบัติตัวก่อนการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การปฏิบัติตัวขณะการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การปฏิบัติตัวหลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแบบตัวแปรหุ่น ใช้คะแนนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นตัวแปรตาม และปัจจัยต่างๆ ได้แก่ เพศ กลุ่มอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ของครอบครัวและการเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นตัวแปรต้น และทำการทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน โดยวิธี One way Anova และถ้ามีความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยวิธี Bonferroni Test และใช้ขั้นตอนการสร้างแบบจำลองแบบย้อนหลัง (Backward Stepwise algorithm) โดยเลือกตัวแปรที่มีค่า p-value น้อยกว่า 0.05 ในการสรุปนัยสำคัญของความสัมพันธ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรจำนวน 132 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 58.3 และเพศหญิง ร้อยละ 41.7 มีอายุต่ำสุด 16 ปี อายุสูงสุด 65 ปี มีอายุเฉลี่ย 38 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 32.6 มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี รองลงมาคือช่วงอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.8 มีสถานภาพสมรสคู่ เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.5 รองลงมา คือ สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 22.0 ส่วนใหญ่เกษตรกรมีการศึกษาระดับสูงสุดคือ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมาคือไม่ได้เรียน คิดเป็น ร้อยละ 25.0 ส่วนใหญ่รายได้ของครอบครัวอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 68.2 รองลงมาคือ มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 23.5 ส่วนสถานภาพในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 33.3 รองลงมาคือภรรยา คิดเป็นร้อยละ 28.8 (ตาราง 1)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามเพศ กลุ่มอายุ สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา และรายได้ของครอบครัว

ข้อมูลทั่วไปของประชากร	จำนวน (N=132 คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	77	58.3
หญิง	55	41.7
กลุ่มอายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	5	3.8
21 - 30 ปี	34	25.8
31 - 40 ปี	43	32.6
41 - 50 ปี	22	16.7
51 - 60 ปี	16	12.1
61 ปีขึ้นไป	12	9.1
อายุเฉลี่ย 38 ปี ต่ำสุด 16 ปี สูงสุด 65 ปี		
สถานภาพสมรส		
โสด	29	22.0
คู่	97	73.5
หย่า	4	3.0
แยกกันอยู่	2	1.5

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของประชากร	จำนวน (N=132 คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ไม่ได้เรียน	33	25.0
ประถมศึกษา	64	48.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	18	13.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	11	8.3
อนุปริญญา/ประกาศนียบัตร	3	2.3
ปริญญาตรีขึ้นไป	3	2.3
รายได้ของครอบครัว		
พอใช้	90	68.2
เหลือเก็บ	11	8.3
มีหนี้สิน	31	23.5
สถานภาพในครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	44	33.3
ภรรยา	38	28.8
บุตร	43	32.6
ถูกเขย/สะใภ้	7	5.3

1.2 ข้อมูลประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

1.2.1 ประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

จากผลการศึกษา พบว่าระยะเวลาที่เกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชติดต่อกันมานานเฉลี่ย 4.61 ปี ส่วนใหญ่ระยะเวลาใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ติดต่อกันนาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 79.5 รองลงมาคือ ระยะเวลาที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชติดต่อกันนาน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.9 ส่วนความถี่การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชใน 1 เดือนเฉลี่ย 1.69 ครั้ง ส่วนใหญ่เกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 86.4 รองลงมาคือ ความถี่ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ใน 1 เดือน 3-4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.1 และระยะเวลาที่เกษตรกรในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชใน 1 ครั้งติดต่อกันนานเฉลี่ย 1.67 ชั่วโมง ส่วนใหญ่ระยะเวลาในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 57.6 รองลงมาคือ ระยะเวลาในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ติดต่อกันนาน 2-3 ชั่วโมง ร้อยละ 38.6 (ตาราง 2)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามลักษณะข้อมูลประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ข้อมูลประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวน (N=132 คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาของประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
1 - 5 ปี	105	79.5
6 - 10 ปี	21	15.9
11 - 15 ปี	5	3.8
16 ปีขึ้นไป	1	0.8
ค่าเฉลี่ย 4.61 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.2 ปี ค่าต่ำสุด 1 ปี ค่าสูงสุด 16 ปี		
ความถี่ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชใน 1 เดือน		
1 - 2 ครั้ง	114	86.4
3 - 4 ครั้ง	16	12.1
5 - 6 ครั้ง	2	1.5
ค่าเฉลี่ย 1.69 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 ครั้ง ค่าต่ำสุด 1 ครั้ง ค่าสูงสุด 6 ครั้ง		
ความถี่ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชใน 1 ครั้ง		
ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง	76	57.6
2-3 ชั่วโมง	51	38.6
4-5 ชั่วโมง	3	2.3
6 ชั่วโมงขึ้นไป	2	1.5
ค่าเฉลี่ย 1.67 ชั่วโมง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.0 ชั่วโมง ค่าต่ำสุด 1 ชั่วโมง ค่าสูงสุด 6 ชั่วโมง		

1.2.2 ปริมาณและชนิดของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในปริมาณตามฉลากกำหนด คิดเป็นร้อยละ 86.4 รองลงมาคือเกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตามประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 13.6 ส่วนจำนวนชนิดของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้ในแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่เกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชครั้งละหนึ่งชนิด คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาคือใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชครั้งละสองชนิด คิดเป็นร้อยละ 39.4 (ตาราง 3)

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามปริมาณและจำนวนชนิดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ข้อมูลประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวน (N=132 คน)	ร้อยละ
ปริมาณของการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
ตามฉลากกำหนด	114	86.4
ใช้ตามประสบการณ์	18	13.6
จำนวนชนิดของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้แต่ละครั้ง		
หนึ่งชนิด	66	50.0
สองชนิด	52	39.4
สามชนิด	14	10.6

1.2.3 การแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรไม่เคยแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 78.8 และเคยแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 21.2 เกษตรกรที่เคยแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่วนใหญ่มีอาการผื่นคันตามผิวหนัง ร้อยละ 75 รองลงมาคือ มีอาการเวียนศีรษะ ร้อยละ 25 (ตาราง 4)

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ข้อมูลประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวน (N = 132 คน)	ร้อยละ
การแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
ไม่เคย	104	78.8
เคย	28	21.2
อาการสำคัญของการแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (N = 28) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
อาการผื่นคันตามผิวหนัง	21	75.0
อาการเวียนศีรษะ	7	25.0

1.2.4 การมีอุปกรณ์ ระยะเวลาในการใช้ การจัดหาและซื้ออุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชคิดเป็นร้อยละ 94.7 และเกษตรกรที่ไม่มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 5.3 ส่วนระยะเวลาในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัด ศัตรูพืชติดต่อกันเฉลี่ย 3.8 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.6 เป็นระยะเวลาในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชติดต่อกัน 1-3 ปี รองลงมาร้อยละ 22.7 เป็นระยะเวลา ในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชติดต่อกัน 4-6 ปี สำหรับแหล่งการจัดหาและซื้ออุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชคิดเป็นร้อยละ 89.4 ส่วนใหญ่จัดหา และซื้ออุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากร้านค้าในตำบล ร้อยละ 10.6 จัดหา และซื้ออุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากร้านค้า ภายในอำเภอ (ตาราง 5)

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการมีอุปกรณ์ ระยะเวลาในการใช้ และการจัดหาซื้อ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ข้อมูลประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวน (N=132 คน)	ร้อยละ
การมีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัด		
ศัตรูพืช		
มี	125	94.7
ไม่มี	7	5.3
ระยะเวลาในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้		
สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
1 - 3 ปี	84	63.6
4 - 6 ปี	30	22.7
7 - 9 ปี	6	4.5
10 ปีขึ้นไป	12	9.1
ค่าเฉลี่ย 3.8 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.04 ปี ค่าต่ำสุด 1 ปี ค่าสูงสุด 16 ปี		
แหล่งการจัดหาและซื้ออุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้		
สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
ร้านค้าในตลาด	118	89.4
ร้านค้าในอำเภอ	14	10.6

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University.

All rights reserved

1.2.5 การเคยได้รับการฝึกอบรม แหล่งความรู้ข่าวสาร และการได้รับคำแนะนำและกระตุ้นเตือนในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 93.2 มีร้อยละ 6.8 ที่เคยได้รับ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่วนแหล่งความรู้ด้านข่าวสารการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 68.2 รองลงมาได้แก่ บุคคลในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 61.4 เพื่อนบ้าน ร้อยละ 59.1 และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 44.7 การได้รับคำแนะนำ และกระตุ้นเตือนในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่วนใหญ่เกษตรกรได้รับคำแนะนำและกระตุ้นเตือนในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช จากบุคคล ในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมาได้แก่ เพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 77.3 เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 48.5 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 18.2 และตัวแทนจำหน่ายสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 12.9 (ตาราง 6)

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการเคยได้รับการฝึกอบรม แหล่งความรู้ข่าวสาร และการได้รับคำแนะนำและกระตุ้นเตือนในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ข้อมูลประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวน (N=132 คน)	ร้อยละ
การเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
เคย	9	6.8
ไม่เคย	123	93.2
แหล่งความรู้การได้รับข่าวสารการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
วิทยุ	90	68.2
บุคคลในครอบครัว	81	61.4
เพื่อนบ้าน	78	59.1
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	59	44.7
แผ่นพับ/โปสเตอร์	56	42.4
โทรทัศน์	45	34.1
หนังสือพิมพ์	27	20.5
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	24	18.2
กลุ่มเกษตรกรทำสวน	11	8.3
ตัวแทนจำหน่ายสารเคมี	6	4.5
ตัวแทนบริษัท	3	2.3
เสียงตามสาย	2	1.5

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อมูลประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวน	ร้อยละ
(N=132 คน)		
การได้รับคำแนะนำและการกระตุ้นเตือนในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บุคคลในครอบครัว	110	83.3
เพื่อนบ้าน	102	77.3
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	64	48.5
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	24	18.2
ตัวแทนจำหน่ายสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	17	12.9

1.2.6 การเคยได้รับการตรวจเพื่อหาสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกร

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการตรวจเพื่อหาสารเคมีตกค้าง ในเลือดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 72.7 และมีร้อยละ 27.3 เคยได้รับการตรวจเพื่อหาสารเคมีตกค้างในเลือดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ตาราง 7)

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการเคยได้รับการตรวจเพื่อหาสารเคมีตกค้างในเลือดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ข้อมูลประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวน	ร้อยละ
(N=132 คน)		
การเคยได้รับการตรวจเพื่อหาสารเคมีตกค้างในเลือดจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
เคย	36	27.3
ไม่เคย	96	72.7

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมกำป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

2.1 การปฏิบัติตัวก่อนการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

จากผลการศึกษา พบว่า ในข้อคำถามเชิงบวกที่เกษตรกรปฏิบัติตัวทุกครั้งก่อนการฉีดพ่น สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากที่สุดคือ เลือกซื้อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีฉลากถูกต้อง มีเครื่องหมายแสดงคำเตือนชื่อสารเคมี ชื่อผู้ผลิต เลขทะเบียนวัตถุอันตราย คิดเป็นร้อยละ 81.8 รองลงมา คืออ่านคำแนะนำเข้าใจก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 71.2 ในข้อคำถามเชิงบวก ที่เกษตรกรปฏิบัติตัวทุกครั้งก่อนการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชน้อยที่สุด คือการผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในที่โล่งแจ้งคิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมาคือ ยืนอยู่เหนือลมในขณะที่ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 41.7 ในข้อคำถามเชิงลบ ที่เกษตรกรปฏิบัติตัวทุกครั้งก่อนการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากที่สุดคือ ใช้มือเปล่าในการผสมสารกำจัดศัตรูพืชคิดเป็นร้อยละ 2.3 (ตาราง 8)

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการปฏิบัติตัวก่อนการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
(N=132 คน)

กิจกรรมการปฏิบัติ	เคยปฏิบัติทุกครั้ง		เคยปฏิบัติบางครั้ง		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เลือกซื้อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีฉลากถูกต้อง มีเครื่องหมายแสดงคำเตือน ชื่อสารเคมี ชื่อผู้ผลิต เลขทะเบียนวัตถุอันตราย	108	81.8	21	15.9	3	2.3
2. มีการสำรวจชนิดและปริมาณของแมลงศัตรูพืชที่ระบาด	77	58.3	51	38.6	4	3.0
3. เลือกใช้ชนิดของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้เหมาะสมกับแมลงศัตรูพืช	92	69.7	39	29.5	1	0.8
4. เลือกใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตามคำแนะนำของนักวิชาการเกษตร	73	55.3	53	40.2	6	4.5
5. อ่านคำแนะนำงานเข้าใจก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	94	71.2	24	18.2	14	10.6
6. ผสมและใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตามอัตราส่วนที่กำหนด	91	68.9	40	30.3	1	0.8
7. ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่นและใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	67	50.8	59	44.7	6	4.5

ตาราง 8 (ต่อ)

กิจกรรมการปฏิบัติ	ปฏิบัติทุกครั้ง		ปฏิบัติบางครั้ง		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. ใช้ปากเปิดขวดยา / ของยา บรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	1	0.8	7	5.3	124	93.9
9. ใช้มือเปล่าในการผสมสาร กำจัดศัตรูพืช	3	2.3	22	16.7	107	81.1
10. ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในที่โล่งแจ้ง	52	39.4	58	43.9	22	16.7
11. ยืนอยู่เหนือลมในขณะที่ ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	55	41.7	67	50.8	10	7.6

หมายเหตุ ข้อคำถามเชิงบวก พฤติกรรมการปฏิบัติตัวก่อนการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คือ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10 และ 11

ข้อคำถามเชิงลบ พฤติกรรมการปฏิบัติตัวก่อนการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คือ ข้อ 8 และ 9

2.2 การปฏิบัติตัวขณะการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

จากผลศึกษา พบว่า ในข้อคำถามเชิงบวกที่เกษตรกรปฏิบัติตัวทุกครั้งขณะการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากที่สุดคือ สวมรองเท้าบูท และสวมเสื้อแขนยาว คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ สวมกางเกงขายาว คิดเป็นร้อยละ 98.4 ในข้อคำถามเชิงบวกที่เกษตรกรปฏิบัติตัวทุกครั้งขณะการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชน้อยที่สุดคือ สวมแว่นตา คิดเป็นร้อยละ 14.4 รองลงมา คือ สวมอุปกรณ์ครอบจมูกและปาก คิดเป็นร้อยละ 45.5 ส่วนในข้อคำถามเชิงลบที่เกษตรกรปฏิบัติตัวทุกครั้งขณะการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากที่สุดคือ หยุดพักสูบบุหรี่ ดื่มน้ำ หรือรับประทานอาหารในระหว่างฉีดพ่นและใช้ปากเป่า หรือดูคหวัอุปกรณ์ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เมื่อมีสิ่งอุดตัน คิดเป็นร้อยละ 3.8 รองลงมาคือ พักรับประทานอาหารโดยไม่เปลี่ยนเสื้อผ้า คิดเป็นร้อยละ 2.3 ข้อคำถามเชิงลบที่เกษตรกรไม่เคยปฏิบัติเลยในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คือ การใช้มือเกาผิวหนังขณะที่กำลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ตาราง 9)

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการปฏิบัติตัวขณะการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
(N=132 คน)

กิจกรรมการปฏิบัติ	ปฏิบัติทุกครั้ง		ปฏิบัติบางครั้ง		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สวมถุงมือยางถึงกลางแขน	93	70.5	38	28.8	1	0.8
2. สวมรองเท้าบูท	132	100	0	0.0	0	0.0
3. สวมเสื้อแขนยาว	132	100	0	0.0	0	0.0
4. สวมกางเกงขายาว	130	98.4	1	0.8	1	0.8
5. สวมแว่นตา	19	14.4	47	35.6	66	50.0
6. สวมหมวก / ผ้าคลุมศีรษะ	109	82.6	23	17.4	0	0.0
7. สวมอุปกรณ์ครอบจมูก / ปาก	60	45.5	50	37.9	22	16.7
8. อยู่เหนือลมขณะฉีด และพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	69	52.3	63	47.7	0	0.0
9. ฉีดพ่น หรือใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชขณะลมแรง	3	2.3	96	72.7	33	25.0
10. หยุดพักสูบบุหรี่ ดื่มน้ำ หรือรับประทานอาหารในระหว่างฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	5	3.8	14	10.6	113	85.6
11. ใช้ปากเป่า หรือดูดหัวฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเมื่อมีสิ่งอุดตัน	5	3.8	9	6.8	118	89.4

ตาราง 9 (ต่อ)

กิจกรรมการปฏิบัติ	ปฏิบัติทุกครั้ง		ปฏิบัติบางครั้ง		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
12. พักรับประทานอาหาร โดย ไม่เปลี่ยนเสื้อผ้า	3	2.3	27	20.5	102	77.2
13. ใช้มือขี้น้ำ	1	0.8	50	37.9	81	61.4
14. ใช้มือเกาผิวหนัง	0	0.0	63	47.7	69	52.3

หมายเหตุ ข้อคำถามเชิงบวก พฤติกรรมการปฏิบัติตัวขณะการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คือ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, และ 8

ข้อคำถามเชิงลบ พฤติกรรมการปฏิบัติตัวขณะการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คือ ข้อ 9, 10, 11, 12, 13 และ 14

2.3 การปฏิบัติตัวหลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

จากผลการศึกษา พบว่า ในข้อคำถามเชิงบวกที่เกษตรกรปฏิบัติตัวทุกครั้งหลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากที่สุดคือ อาบน้ำทันทีหลังเสร็จสิ้นการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 97.0 รองลงมาคือ ชักเสื้อผ้าชุดเก่าที่สวมใส่หลังจากฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 93.2 ในข้อคำถามเชิงบวกที่เกษตรกรปฏิบัติตัวทุกครั้งหลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชน้อยที่สุดคือ ทูบและทำลายภาชนะที่บรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว และทิ้งภาชนะที่บรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว แล้วกลบดินมิดชิด คิดเป็นร้อยละ 11.3 รองลงมาคือล้างอุปกรณ์ หรือภาชนะที่ใช้ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมก่อนเก็บ คิดเป็นร้อยละ 48.5 ในข้อคำถามเชิงลบที่เกษตรกรปฏิบัติตัวทุกครั้งหลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากที่สุด คือล้างอุปกรณ์ หรือภาชนะที่ใช้ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น บ่อน้ำ ลำคลอง แม่น้ำ สระน้ำ คิดเป็นร้อยละ 12.1 รองลงมาคือ เข้าไปดู หรือตรวจสอบแมลงศัตรูพืชทันที หลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 6.8 ข้อคำถามเชิงลบที่เกษตรกรไม่เคยปฏิบัติเลยหลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชคือ เฝ้าภาชนะที่บรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว ที่ทำด้วยพลาสติกและเฝ้าภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว และเป็นภาชนะที่มีความคั่นภายใน (ตาราง 10)

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการปฏิบัติตัวหลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

(N = 132 คน)

กิจกรรมการปฏิบัติ	ปฏิบัติทุกครั้ง		ปฏิบัติบางครั้ง		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. อาบน้ำทันทีหลังเสร็จสิ้น	128	97.0	4	3.0	0	0.0
2. สระผมทันทีหลังเสร็จสิ้น	113	85.6	19	14.4	0	0.0
3. ซักเสื้อผ้าชุดเก่าที่สวมใส่ฉีดพ่นสารเคมี	123	93.2	9	6.8	0	0.0
4. สวมเสื้อผ้าชุดใหม่	91	68.9	40	30.3	1	0.8
5. ล้างอุปกรณ์ / ภาชนะที่ใช้ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนเก็บ	64	48.5	64	48.5	4	3.0
6. ล้างอุปกรณ์ / ภาชนะที่ใช้ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น บ่อน้ำ ลำคลอง แม่น้ำ สระน้ำ	16	12.1	42	31.8	74	56.1
7. เก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและอุปกรณ์ในที่ปลอดภัย ห่างจากมือเด็ก และสัตว์เลี้ยง	121	91.7	9	6.8	2	1.5
8. ทับ / ทำลายภาชนะที่บรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว	15	11.3	52	47.0	55	41.7
9. ทิ้งภาชนะที่บรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้วกลับดินมิดชิด	15	11.3	68	51.5	49	37.2
10. เผาภาชนะที่บรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้วที่ทำด้วยพลาสติก	0	0.0	26	19.7	106	80.3

ตาราง 10 (ต่อ)

กิจกรรมการปฏิบัติ	ปฏิบัติทุกครั้ง		ปฏิบัติบางครั้ง		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
11. เฝ้าภาชนะบรรจุสารเคมี กำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว และเป็นภาชนะที่มีความดัน ภายใน	0	0.0	24	18.2	108	81.8
12. เข้าไปดู หรือตรวจสอบ แมลงศัตรูพืชทันที หลังการ ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	9	6.8	40	30.3	83	62.9

หมายเหตุ ข้อคำถามเชิงบวก พฤติกรรมการปฏิบัติตัวหลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คือ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, และ 9

ข้อคำถามเชิงลบ พฤติกรรมการปฏิบัติตัวหลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คือ ข้อ 6, 10, 11 และ 12

2.4 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 70.5 มีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระดับปานกลาง เกษตรกรร้อยละ 17.4 มีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระดับไม่ดี และร้อยละ 12.1 มีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระดับดี โดยเกษตรกรมีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงสุด 74 คะแนน ต่ำสุด 42 คะแนน และคะแนนเฉลี่ย 59.17 คะแนน (ตาราง 11)

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามระดับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร (N =132 คน)

ระดับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร	จำนวน (N 132 คน)	ร้อยละ
ไม่ดี (42 - 52 คะแนน)	23	17.4
ปานกลาง (53-66 คะแนน)	93	70.5
ดี (67 คะแนนขึ้นไป)	16	12.1

คะแนนพฤติกรรมต่ำสุด	42	คะแนน
คะแนนพฤติกรรมสูงสุด	74	คะแนน
คะแนนพฤติกรรมเฉลี่ย	59.17	คะแนน
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	7.146	คะแนน

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช กับ เพศ กลุ่มอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ของครอบครัว และการเคยได้รับฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

3.1 การทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

จากการทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน โดยวิธี One way Anova พบว่า กลุ่มอายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษาสูงสุด ของแต่ละปัจจัย มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 กลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และรายได้ของครอบครัว แต่ละระดับไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยวิธี Bonferroni Test พบว่า กลุ่มอายุที่มีความแตกต่างกัน คือกลุ่มอายุ 51-60 ปี กับกลุ่มอายุ 61ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสถานภาพสมรสมีสถานภาพสมรสคู่ กับสถานภาพหม้าย/หย่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และระดับการศึกษาสูงสุด ระดับประถมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ระดับประถมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กับระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 12)

ตาราง 12 การเปรียบเทียบระดับคะแนนพฤติกรรมระหว่างกลุ่ม

ปัจจัย	กลุ่ม	Mean	S.D.	P-value
กลุ่มอายุ	ต่ำกว่า 20 ปี ^{ab}	67.80	6.02	0.005
	21 - 30 ปี	60.85	6.80	
	31 - 40 ปี	59.56	6.65	
	41 - 50 ปี	58.23	7.15	
	51 - 60 ปี ^a	55.38	7.18	
	61 ปีขึ้นไป ^b	56.25	6.62	
สถานภาพสมรส	โสด ^{ab}	62.67	6.97	0.001
	คู่ ^a	58.49	6.42	
	หม้าย/หย่า ^b	49.25	9.50	
	แยกกันอยู่	61.00	16.97	

ตาราง 12 (ต่อ)

ปัจจัย	กลุ่ม	Mean	S.D.	P-value
ระดับการศึกษาสูงสุด	ไม่ได้เรียน ^{abcd}	53.97	6.33	0.000
	ประถมศึกษา ^{ae}	59.88	6.46	
	มัธยมศึกษาตอนต้น ^{bf}	60.39	4.64	
	มัธยมศึกษาตอนปลาย ^c	65.09	7.14	
	อนุปริญญา/ประกาศนียบัตร	59.39	3.75	
	ปริญญาตรีขึ้นไป ^{def}	72.33	2.88	
สถานภาพในครอบครัว	หัวหน้าครอบครัว	58.66	8.30	0.487*
	ภรรยา	56.55	5.75	
	บุตร	61.74	6.60	
	บุตรเขย/สะใภ้	60.86	3.93	

abcdef = คู่ทดสอบที่แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติของความแตกต่าง ที่ $P\text{-value} < 0.05$

* Kruskal – Wallis Test

3.2 การวิเคราะห์ Univariate analysis ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแบบตัวแปรหุ่น ของปัจจัยต่างๆ

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า เพศหญิงมีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เฉลี่ยน้อยกว่าเพศชาย กลุ่มอายุ 51-60 ปี มีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มอายุอื่น สถานภาพหม้าย/หย่ามีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เฉลี่ยน้อยกว่าสถานภาพโสด คู่ และแยกกันอยู่ เกษตรกรที่ไม่ได้เรียนมีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เฉลี่ยน้อยกว่าการศึกษาระดับอื่น รายได้ของครอบครัวของเกษตรกรมีหนี้สินมีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เฉลี่ยน้อยกว่า ระดับพอใช้และเหลือเก็บ และเกษตรกรที่ไม่เคยได้รับฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ยน้อยกว่า เกษตรกรที่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัด

ศัตรูพืช ซึ่งหมายความว่า เพศ รายได้ของครอบครัว และการเคยได้รับการฝึกอบรมไม่มีผล ต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร และผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแบบใช้ตัวแปรหุ่น โดยให้คะแนนพฤติกรรมเป็นตัวแปรตาม ส่วนตัวแปรต้นประกอบด้วยลำดับชั้น แต่ละชั้นของ เพศ กลุ่มอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และการเคยได้รับการฝึกอบรม ใช้ขั้นตอนการสร้างแบบจำลองแบบย้อนหลัง พบว่าการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และปริญญาตรีขึ้นไป มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งมีคะแนนมากกว่าระดับไม่ได้เรียน 5.4 5.9 10.6 และ 17.9 ตามลำดับ หมายความว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ตาราง 13)

ตาราง 13 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแบบใช้ตัวแปรหุ่น โดยให้คะแนนพฤติกรรม เป็นตัวแปรตาม ส่วนตัวแปรต้นประกอบด้วยลำดับชั้น แต่ละชั้นของ เพศ กลุ่มอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และการเคยได้รับการฝึกอบรมใช้ขั้นตอนการสร้างแบบจำลองแบบย้อนหลัง (Backward Stepwise algorithm) โดยเลือกตัวแปรที่มีค่า p-value น้อยกว่า 0.05 (N = 132 คน)

ปัจจัย	ระดับ	สัมประสิทธิ์ความถดถอย	P-value
การศึกษาสูงสุด	ไม่ได้เรียน*	-	-
	ประถมศึกษา	5.458	0.000
	มัธยมศึกษาตอนต้น	5.972	0.001
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	10.674	0.000
	ปริญญาตรีขึ้นไป	17.917	0.000

$$r^2 = 0.24$$

* = ฐานเปรียบเทียบ (Base Line)